voiding of excrement; मूत्रोच्चारसमुत्सर्गं दिवा कुर्यादुदङ्मुखः Ms. 4. 50. -4 Emission (of semen).

समुत्सर्पणम् Proceeding, being accomplished.

समुत्सारणम् 1 Driving away. -2 Pursuing, hunting.

समुत्साहः Energy, force of will.

समुत्सुक *a.* 1 Very uneasy or anxious, impatient; विरौषि समुत्सुकः V. 4. 20; R. 1. 33; Ku. 5. 76. -2 Longing or eager for, fond of. -3 Sorrowful, regretting.

समुत्सेधः 1 Height, elevation. -2 Fatness, thickness.

समुद्क्त *p. p.* Raised or drawn up (as water from a well).

समुदयः 1 Ascent, rising up (of the sun). -2 Rise (in general). -3 A collection, multitude, number, heap; सामर्थ्यानामिव समुदयः संचयो वा गुणानाम् U. 6. 9. -3 Combination. -4 The whole. -5 Revenue; Ms. 7. 56 (com. समुदयन्त्युत्पद्यन्तेऽस्मादर्था इति समुदयः). -6 Effort, exertion. -7 War, battle; महासमुदयं चक्रे शरैः सन्नतपर्वभिः Mb. 6. 116. 45. -8 Day. -9 The rear of an army. -10 Finance, account; सर्वं राज्ञः समुदयमायं च व्ययमेव च। एकाऽहं वेद्मि कल्याणि पाण्डवानां यशस्विनि॥ Mb. 2. 233. 53. -11 A producing cause; आश्रमेषु चतुर्ष्वाहुर्दममेवोत्तमं व्रतम्। तस्य लिङ्गं प्रवक्ष्यामि येषां समुदयो दमः॥ Mb. 5. 63. 13. **-यम्** 1 The rising of a planet &c. -2 An auspicious moment (लग्न).

समुदागमः Full knowledge.

समुदाचारः 1 Proper practice or usage. -2 Proper mode of address; etiquette; salutation; Buddh.; Ś. 5; चक्रिरे समुदाचारं पद्मकोशनिभैः करैः Bu. Ch. 4. 2. -3 Purpose, intention, design.

समुदानयः Bringing together; महानयं कृष्ण कृतः क्षत्रस्य समुदानयः Mb. 5. 141. 28.

समुदायः 1 A collection, multitude &c. -2 A word of more than one syllable; see समुदय. **-Comp. -अनुसमयः** doing a group of details as a composite whole with reference to one thing, then with another and so on, (see अनुसमय). **-प्रसिद्धिः** denotation of an expression or word as a whole; न चावयवप्रसिद्ध्या समुदायप्रसिद्धिर्बाध्यते इत्युक्तम् ŚB. on MS. 6. 8. 41. **-शब्दः** a collective expression; नायमेकान्तः यत् समुदायशब्देन संयोज्योच्यते तत् समुदितानामेव भवतीति ŚB. on MS. 11. 1. 2.

समुदाहरणम् 1 Declaring, pronouncing. -2 Illustration.

समुदाहारः Conversation.

समुदि 2 P. 1 To go up, ascend, rise. -2 To prepare for battle. -3 To collect together, assemble.

समुदित *p. p.* 1 Gone up, risen, ascended. -2 Lofty, elevated; prospered; कच्चित् समुदितां स्फीतामयोध्यां परिरक्षसे Rām. 2. 100. 42. -3 Produced, arisen, occasioned. -4 Assembled, collected, united; भद्रात्मयोपचयादयं समुदितः सर्वो गुणानां गणः Ratn. 1. 6. -5 Possessed of, furnished with; सर्वैः समुदितो गुणैः Rām. 1. 18. 13. -6 Conversed. -7 Spoken to, addressed. -8 Agreed upon. -9 Customary, usual.

समुदीर् *Caus.* 1 To utter, pronounce. -2 To rouse, agitate, excite, stimulate.

समुदीरणम् 1 Uttering, speaking, pronouncing. -2 Repeating.

समुदीर्ण *p. p.* 1 Greatly excited; (fig.) very luminous; शारदः समुदीर्णांशुश्चन्द्रस्तेज इवात्मजम् Rām. 2. 19. 37. -2 Increased; Mb. 4.

समुद्गम् 1 Ā. 1 To rise, ascend. -2 To rise together. -3 To come forth, issue, exude.

समुद्ग *a.* 1 Rising, ascending. -2 Completely pervading. -3 Having a covering or lid. -4 Having beans. **-द्गः** 1 A covered box or casket; शुक्रांश्चन्दनकल्कांश्च समुद्गेष्ववतिष्ठतः Rām. 2. 91. 75; चित्तादर्शे निधातुं महितमिव सतां ते समुद्गायमाने। वृत्ताकारे विधत्तां हृदि मुदमाजितस्यानिशं जानुनी नः॥ Viṣṇupāda. S. 19. -2 A round form of a temple. -3 A kind of artificial stanza; Kāv. 3. 54-56; see समुद्गक below. **-Comp. -यमकम्** (in Rhet.) making an artificial arrangement of words in such a manner as to make different parts of a stanza correspond in sound though they differ in meaning; see यमक.

समुद्गकः 1 A covered box or casket; तेन च कुपितेन हृतं तच्चर्मरत्नमाभरणसमुद्गकश्च तस्याः Dk. 2. 2; 2. 3; Ś. 4. -2 A kind of artificial stanza, the two halves of which exactly correspond in sound, though different in meaning; *e. g.* स्यन्दना नो चतुरगाः सुरेभा वाविपत्तयः। स्यन्दना नो च तुरगाः सुरेभावा विपत्तयः॥ Ki. 15. 16.

समुद्गमः 1 Rising, ascent. -2 Arising, issuing. -3 Birth, production.

समुद्गिरणम् 1 Vomiting, ejecting. -2 That which is vomited. -3 Raising, lifting up.

समुद्गीतम् A loud song.

समुद्दण्ड *a.* Uplifted (as an arm); (fig.) fierce, terrible; रिपुगणकटकजलनिधिमथनमन्दरायमाणसमुद्दण्डभुजदण्डः Dk. 1. 1.

समुद्देशः 1 Fully pointing out. -2 Full description. -3 Particularising, enumeration; तस्यायं प्रकरणाधिकरणसमुद्देशः Kau. A. 1. -4 Doctrine; इति गुह्यसमुद्देशस्तव नारद कीर्तितः Mb. 12. 334. 45.

समुद्धत *p. p.* 1 Upraised, uplifted, elevated. -2 Excited, drawn up. -3 Puffed up with pride, proud, arrogant; ततस्तपोवीर्यसमुद्धतस्य पारं यियासोः समरार्णवस्य Ki. 17. 35. -4 Ill-mannered, ill-behaved. -5 Impudent, rude. -6